

Aan de Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Den Haag : 27 februari 1998
Ons kenmerk : S.A. 98.04.832 EB/JS
Uw kenmerk : AV/A&M/97/1375
Betreft : Werktijdverkorting (art. 8 BBA)

Excellentie,

Bij brief van 11 september 1997 hebt u het commentaar van de Stichting van de Arbeid gevraagd op een aantal voornemens voor een verruiming van het beleid inzake 'werktijdverkorting' (wtv), zoals verwoord in de bijgevoegde notitie 'Herijking beleid werktijdverkorting (artikel 8 BBA)'. U vroeg de Stichting te reageren voor 15 oktober 1997, aangezien u het nieuwe beleid nog voor de jaarwisseling wilde implementeren.

In haar brief van 2 oktober 1997¹ heeft de Stichting u laten weten niet voor de gestelde termijn te kunnen reageren; zij verwachtte haar commentaar in november aan u te kunnen presenteren. Tot haar spijt is dit een te optimistische verwachting gebleken.

Onderstaand treft u het commentaar van de Stichting op uw voornemens inzake wtv aan. Het commentaar volgt qua structuur zo veel mogelijk hoofdstuk 4 van uw notitie.

2. Algemeen

De Stichting merkt op dat in uw notitie wordt gerefereerd aan het SER-advies 'Werken aan Zekerheid'. In dat advies heeft de SER een beschouwing gewijd aan de mogelijke voor- en nadelen van een ruimer wtv-beleid. De Stichting heeft deze beschouwing betrokken bij haar onderhavige commentaar.

¹ Kenmerk S.A. 97.24.318 EB/JS

De Stichting onderschrijft uw uitgangspunt om bij de verruiming van het wtv-beleid binnen de huidige wettelijke- en uitvoeringskaders te blijven, zoals genoemd in de inleiding van uw notitie.²

Een eventuele verruiming van het wtv-beleid zal derhalve moeten worden gezocht in de interpretatie van de richtlijnen, met name die ten aanzien van het (ab)normale bedrijfsrisico en de tijdelijkheid van de terugval.

De Stichting meent dat hieruit voortvloeit dat de 'scope' voor verruiming zeer beperkt is en ook moet zijn, gelet op de doelstelling van het wtv-instrument. Met de SER is de Stichting van mening dat in het algemeen terughoudendheid geboden blijft bij de toepassing van de werktijdverkortingsregeling.

3. Reactie op onderdelen

(Ab)Normaal bedrijfsrisico

De Stichting onderschrijft de opvatting in de notitie dat verminderde bedrijvigheid als gevolg van oorzaken die tot het normale bedrijfsrisico gerekend moeten worden, niet voor wtv in aanmerking komt.

Anders ligt dat wanneer sprake is van abnormaal bedrijfsrisico. De Stichting begrijpt dat het nauwelijks mogelijk is om de grens tussen wat tot het normale bedrijfsrisico moet worden gerekend en wat daarbuiten valt precies aan te geven. Die grens zal van geval tot geval moeten worden bepaald.

In dat licht is het denkbaar dat ook een complex geheel van onafwendbare en onvoorzienbare externe ontwikkelingen of gebeurtenissen ook van economische aard wordt erkend als grond voor wtv.

Eenduidige situaties

De Stichting constateert dat ten aanzien van deze situaties geen wijziging in het wtv-beleid wordt voorgesteld. Zij onderschrijft dit eveneens.

Meer gecompliceerde situaties

De Stichting begrijpt uit de notitie dat het de bedoeling is om via een ruimere interpretatie van het begrip (ab)normaal bedrijfsrisico gevallen van bedrijfsactiviteiten te bestrijken die zijn ontstaan als gevolg van een combinatie van economische oorzaken van uitzonderlijke aard.

De Stichting neemt aan dat de verruiming van het beleid op dit punt in de praktijk zeer beperkt zal zijn, te meer waar een desbetreffende ontheffing aan strenge

² De Stichting wil in dit verband nog verwijzen naar het in 1991 door de SER uitgebrachte advies **Herziening van artikel 8 BBA en artikel 1638d BW** en de daarin verwoorde (overigens uiteenlopende) opvattingen ten aanzien van het al dan niet stellen van de referte-eis in een wtv-situatie en het al dan niet meetellen van de uitkeringsduur in een wtv-situatie in het geval aansluitend een reguliere WW-uitkering wordt toegekend. Werknemers vonden (en vinden) dat dit niet moet; werkgevers vonden (en vinden) dat dit wel moet.

voorwaarden moet voldoen en de Arbeidsinspectie de situatie in het bedrijf waaraan ontheffing is verleend strak volgt.

Situaties van structurele aard

Wanneer na de eerste wtv-periode van 6 weken onvoldoende herstel optreedt, dan wordt de (verlengings-)aanvraag voorgelegd aan het centraal kantoor van de Arbeidsinspectie. Daar wordt nagegaan of het uitblijven van herstel het gevolg is van een meer structurele, niet tijdelijke, problematiek die de grenzen van het individuele bedrijf overstijgt. Is dat het geval, dan dienen karakter en reikwijdte van de problematiek te worden beoordeeld aan de hand van analyses en rapportages vanuit het desbetreffende bedrijfsleven. Vervolgens wordt op centraal departementaal niveau (minister) besloten of het wtv-instrument wordt ingezet. Uitgangspunt daarbij is dat wtv een instrument kan zijn in het kader van een structuurplan van de betrokken sector, aldus de notitie.

Een deel van de Stichting, bestaande uit de vertegenwoordigers van FNV, CNV, MHP, MKB-Nederland en LTO-Nederland, merkt in reactie op dit punt het volgende op.

Het wtv-instrument is van origine niet bedoeld voor situaties met een structureel karakter. Dit neemt niet weg dat situaties als hier bedoeld in het verlengde kunnen liggen van situaties van verminderde bedrijvigheid waaraan een combinatie van economische oorzaken ten grondslag ligt. In die zin ligt verruiming van het wtv-beleid naar situaties waarin de structurele oorzaak van de terugval van de bedrijfsactiviteiten niet in de weg staat aan een spoedig herstel van de bedrijvigheid in de betrokken onderneming, in de lijn van verruiming van het beleid ten aanzien van meer gecompliceerde situaties. Aldus ontstaat ruimte voor een beleid dat voorziet in inzet van het wtv-instrument in uiteenlopende situaties.

Mede gelet op het uitgangspunt dat een en ander wordt ingebed in een structuurplan van de betrokken sector, onderschrijft dit deel van de Stichting de verruiming van het wtv-beleid naar de hier bedoelde situaties van structurele aard.

Een ander deel van de Stichting, bestaande uit de vertegenwoordigers van de Vereniging VNO-NCW, beklemtoont dat het wtv-instrument beoogt een oplossing te bieden voor een terugval in bedrijfsactiviteiten die niet tot het normale bedrijfsrisico kan worden gerekend en evenmin een structureel karakter kent.

De voorgestelde verruiming tot structurele situaties zou naar het oordeel van dit deel van de Stichting een oneigenlijke oprekking van het wtv-beleid betekenen met, mede gelet op de onbepaaldheid van het begrip 'structureel', potentieel onvoorzienbare resp. onbeheersbare effecten. Bovendien zal de maximumtermijn voor wtv volgens de notitie in uitzonderingsgevallen al verlengd kunnen worden tot ca. 12 maanden. Op deze gronden wijst dit deel van de Stichting de voorgestelde verruiming naar structurele situaties af.

Seizoensfluctuaties

In de notitie wordt het inzetten van het wtv-instrument in geval van seizoengebonden inactiviteit, ingebed in een integraal op inkomens- en werkcontinuïteit gericht beleid op sectorniveau en vanuit de sector zelf gefinancierd, afgewezen.

Een deel van de Stichting, bestaande uit de vertegenwoordigers van de Vereniging VNO-NCW, onderschrijft de opvatting om een dergelijke toepassing van wtv niet te introduceren. Dit deel is met u van oordeel dat een dergelijke toepassing als oneigenlijk moet worden gezien en tot een 'vervuiling' van het wtv-instrument zal leiden in die zin dat compensatie zou worden verleend voor in wezen normale bedrijfsrisico's. Het wtv-instrument zou hiermee een volledig structureel karakter krijgen. Bovendien kunnen cao-partijen zelf, indien daaraan behoefte bestaat, een dergelijke regeling treffen. Een wettelijke regeling terzake wijzen deze leden dan ook van de hand.

Een ander deel van de Stichting, bestaande uit de vertegenwoordigers van FNV, CNV, MHP, MKB-Nederland en LTO-Nederland, pleit daarentegen wel voor een dergelijke toepassing van het wtv-instrument met een inbedding in een sectoraal werkgelegenheidsbeleid in met name seizoens- en weergevoelige sectoren met financiering vanuit de sector zelf.

Naar de mening van dit deel wordt afwijzing van die mogelijkheid in de notitie nauwelijks beargumenteerd. Slechts zijdelings (d.w.z. bij de beschrijving van de bestrijding van terugkerende seizoenmatige inactiviteit in de GWW-sector) wordt geduïd op mogelijke 'vervuiling' van het wtv-instrument.

Het staat voor dit deel dan ook niet vast of in casu gesproken mag worden over 'vervuiling' van het instrument. Hoewel er sprake zou zijn van een verruiming van het beleid terzake, geldt dat in vergelijkbare mate voor de hierboven eerder beschreven verruimingsvoornemens.

Invulling overige richtlijnen

De Stichting merkt op dat wordt voorgesteld om het eigen-risico-criterium (richtlijn 2a) te stellen op een periode van 6 weken vanaf het moment van aanvraag, met de mogelijkheid om daarvan af te wijken in calamiteuze situaties of in gevallen waarin de 6 weken-termijn onevenredig zwaar uitwerkt voor het bedrijf in kwestie.

De Stichting acht dit geen gelukkig voorstel. Een wachttijd van 6 weken zal in veel situaties aan de lange kant zijn, zodat veelvuldig zal moeten worden teruggevallen op de ontsnappingsclausule.

Uit een oogpunt van helderheid bepleit zij dan ook om in plaats daarvan een staffeling toe te passen, in die zin dat de wachttijd bij 100% leegloop wordt gesteld op 2 weken, bij een leegloop van gemiddeld meer dan 50% op 4 weken en bij een leegloop van gemiddeld minder dan 50% op 6 weken.

Wat de voornemens ten aanzien van de *loonmatigingsrichtlijn* (richtlijn 2b) betreft, merkt de Stichting het volgende op.

In de notitie wordt geschetst dat de tot dusverre gebruikelijke invulling van deze richtlijn door matiging van de lonen in de praktijk op problemen is gestuit (onder meer in verband met de noodzakelijke dispensatie van de cao). In de notitie wordt daarom voorgesteld om de invulling van de richtlijn niet langer te zoeken in de primaire lonen, maar in de secundaire arbeidsvoorwaarden (bijvoorbeeld inzet van ADV of vakantiedagen, onkostenvergoedingen).

De Stichting wil allereerst beklemtonen dat de bepaling van de ruimte om af te wijken van de in de cao geregelde arbeidsvoorwaarden uitsluitend een zaak is van cao-partijen. De toekenning van wtv mag niet (de facto) afhankelijk worden gesteld van (verkregen) dispensatie van een cao.

Een **deel van de Stichting**, bestaande uit de vertegenwoordigers van FNV, CNV en MHP, stemt in met het voornemen om de loonmatigingsrichtlijn niet langer toe te passen op de primaire lonen. Dit deel bepleit voorts uiterste terughoudendheid bij het in algemene zin vragen van een bijdrage van werknemers via de sfeer van secundaire arbeidsvoorwaarden. Maatwerk is in dit geval een vereiste en die zal zich, gegeven het feit dat het kabinet de cao-dispensatie-problematiek wil ontlopen, toespitsen op regelingen die buiten de cao zijn gelegen.

Een **ander deel van de Stichting**, bestaande uit de vertegenwoordigers van de Vereniging VNO-NCW, MKB-Nederland en LTO-Nederland, acht het raadzaam om de richtlijn niet bij voorbaat in te perken. Dit deel merkt op dat ook vele zgn. secundaire arbeidsvoorwaarden in de cao geregeld worden en de keuze in de notitie voor matiging van de loonkosten via de secundaire arbeidsvoorwaarden dan ook niet kan voortvloeien uit de wens buiten het bereik van de cao te blijven. Maatwerk is nodig waarbij in beginsel het gehele gebied van de personeelskosten aan de orde is.

De Stichting sluit zich overigens aan bij hetgeen in de notitie is gesteld ten aanzien van de substantialiteitsrichtlijn (richtlijn 1a).

Financiering

De Stichting onderschrijft dat met de voorgenomen verlenging van de wachtgeldperiode in de WW van 13 naar 26 weken wtv in beginsel geheel vanuit de sectorale wachtgeldfondsen gefinancierd zal gaan worden zoals in de notitie vermeld. In specifieke gevallen zal overigens toch gedeeltelijke financiering uit het Awf gaan plaatsvinden, met name als het zgn. lastenplafond wordt overschreden resp. als, in een bijzonder geval, een wtv-periode van meer dan 6 maanden wordt toegekend.

Monitoring

De Stichting ondersteunt het voornemen om de feitelijke ontwikkeling van de wtv-toekenning te volgen. Voorts is het belangrijk om de mogelijke effecten te registreren van de beperking van het draagvlak van de financiering tot primair de eigen sector.

De Stichting zou het op prijs stellen om te worden geïnformeerd over de uitkomsten van de monitoring.

Hoogachtend,

STICHTING VAN DE ARBEID .

drs E.H. Broekema
secretaris